

держави, в якому сказано, що емітентом електронних коштів є лише банки і тільки у національній валюті та ще й в обмеженому обсязі. Тоді, що можна говорити про розвиток системи електронних платежів та міжнародних взаємовідносин, якщо не передбачено створення окремого рахунка чи субрахунку для відображення іноземної валюти, яка внаслідок економічних взаємозв'язків з іншими державами буде надходити на Україну, і в першу чергу саме через електронні платежі та розрахунки, так як вони на даний час є дуже популярними в світі. [1]

Тому вважаємо за необхідне запропонувати такий вихід із ситуації:

По-перше, не обмежувати і не притісняти розвиток системи електронних платежів;

По-друге, сприяти покращенню ІТ-технологій в нашій країні, які дозволять розширити використання цих платежів і забезпечити захист всіх користувачів і учасників таких розрахунків від кібер-атак;

По-третє, для полегшення роботи облікового апарату ввести новий субрахунок 336 «Електронні гроші в іноземній валюті» для вільних торговельних зв'язків з іноземними країнами.

Таким чином, нічого в світі немає ідеального, але для того, що б не було проблем і недоліків необхідно вчитись, удосконалюватись і прагнути до кращих результатів. Так само і в нашій державі потрібно насамперед не забороняти щось нове, а вивчати і якщо воно корисне та покращить загальний стан країни на світовій арені необхідно впроваджувати і адаптуватись до даних новинок. Можливо саме вони приведуть Україну до давно бажаних економічних, соціальних та політичних висот.

1. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. №481. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=72246>.

2. Радіонова І. Ф. Економіка (рівень стандарту, економічний рівень) / І. Ф. Радіонова – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – С. 48 – 49.

Н.С. Гуль

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ОРГАНАХ ДЕРЖКАЗНАЧЕЙСТВА

Діяльність державного сектору характеризується низкою особливостей, які впливають на побудову бухгалтерського обліку та звітності. Бухгалтерський облік в органах виконавчої влади забезпечує відображення всіх операцій, пов'язаних з виконанням кошторису видатків бюджету, кошторисів спеціальних коштів та узагальнення даних обліку і звітності, що необхідно для оперативного управління, аналізу, контролю за цільовим використанням коштів на підставі кошторису, виявлення позапланових і незаконних витрат. На сьогодні відсутня єдина методика відображення в бухгалтерському обліку операцій, які здійснюються під час виконання державного бюджету за доходами і видатками, що не дозволяє органам виконавчої влади отримувати повну, достовірну та прозору інформацію про фінансовий стан всього району, області, а казначейству, відповідно, виконувати у повній мірі свої повноваження. Поліпшення результатів можливе внаслідок пристосування бухгалтерського обліку, який ведеться управлінням і розпорядниками бюджетних коштів до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектора.

Бухгалтерський облік усіх операцій щодо виконання Державного бюджету України здійснюють органи Державного казначейства України. Цей облік повинен

відображати всі активи та зобов'язання держави. А розпорядники бюджетних коштів ведуть бухгалтерський облік відповідно до правил, встановлених Державним казначейством України. Тому, звичайно, ефективне функціонування даного органу є дуже важливим у процесі контролю за правомірним витрачанням бюджетних коштів.

Але, як показує практика, є й певні недоліки у функціонуванні даного органу. Так, до незадовільного виконання бюджету на сьогодні можна віднести: невизначеність відповідальності за прийняття і виконання рішень з бюджетних питань серед кількості різноманітних органів; бюджетну заборгованість, що продовжує посилювати напруження у бюджетній системі; відсутність чітких і повних юридичних регламентацій для використання учасниками бюджетного процесу; відсутність повної, точної та своєчасної інформації з бухгалтерського обліку щодо здійснення державного бюджету; відсутність достатньої відповідальності за витрачання державних коштів та стимулів для хорошої роботи; відсутність інформації, необхідної для визначення доцільності витрачання бюджетних коштів; складні, неефективні та трудомісткі процедури по контролю за видатками, що сприяють збільшенню залишку коштів державного бюджету, коли потреба бюджету в запозичених коштах залишаються надмірними; система щоденного визначення напрямів видатків та перерахування коштів залишається єдиним відгуком на потребу пристосування бюджету до зміни обставин. [2]

В органах Казначейства ведуться бухгалтерський та управлінський обліки, які ґрунтуються на єдиній методологічній та інформаційній базі. Органи Державного казначейства ведуть бухгалтерський облік операцій з касового виконання державного і місцевих бюджетів за доходами в розрізі видів надходжень та органів стягнення, а за видатками – в розрізі напрямів і економічної суті видатків та розпорядників коштів бюджетів. В даний час існують суперечності щодо контрольних функцій Державного казначейства в нормах чинного Бюджетного Кодексу і водночас відбувається модернізація системи казначейського контролю і його інституційні зміни. [3]

Система бухгалтерського обліку у бюджетній сфері має свої особливості. Якщо кінцевою метою підприємницької діяльності суб'єктів господарювання є отримання прибутку, то фінансова діяльність держави спрямована на надання державних послуг. З цих позицій впливає наступне: 1) сума отримуваних бюджетними установами доходів важлива лише тією мірою, в якій вона є джерелом покриття видатків; 2) видатки здійснюються в загальнодержавних інтересах і в основному не оцінюються з точки зору фінансової рентабельності.

Бухгалтерський облік операцій з виконання бюджетів в органах казначейства охоплює облік операцій на рахунках бюджетів та розпорядників й одержувачів коштів відповідних бюджетів. Взаємозв'язок обліку всіх бюджетних коштів, який здійснюється органами казначейства і розпорядниками коштів, реалізується на практиці через застосування єдиної бюджетної класифікації та аналітичних рахунків обліку бюджетних коштів. Бухгалтерський облік як інформаційні система виконання бюджету повинен постійно пристосовуватися до зростаючих вимог бюджетного процесу.

Взагалі, на сучасному етапі розвитку нашої держави нагальним питанням у діяльності Державного казначейства стала розробка та проведення дієвої облікової політики. Щодо самого визначення „облікова політика Державного казначейства”, то під даним поняттям потрібно розуміти сукупність визначених принципів, методів і процедур, які використовує Державне казначейство для складання і подання фінансової звітності.

Також вагомою проблемою сучасного розвитку державного казначейського контролю за справами бюджетних коштів є нормативно-методичне забезпечення

формування та порядку подання звітності, що потребує конкретизації та приведення у відповідність з міжнародною практикою обліку в державному секторі. У даний час існує ряд не врегульованих нормами права проблем, які порушують ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Одним з таких питань є несвоєчасність внесення змін до планових показників за видатками державного та місцевого бюджетів. Щодо місцевих бюджетів, то тут також є не врегульовані питання. Насамперед, це стосується ухвалення рішення про переведення коштів місцевих бюджетів на казначейське обслуговування, де головною проблемою виступає тимчасова нестача грошових коштів, яка постає перед місцевими бюджетами й сьогодні.

У вітчизняному бюджетному законодавстві не має визначення поняття „касове виконання бюджету”. Дуже часто він вживається і тим більше ототожнюється з поняттям „казначейське обслуговування бюджету”, яке має законодавче оформлення. Тому вважаємо потрібно здійснити певні нововведення в казначейській системі виконання бюджету. Насамперед потрібно приділити увагу саме удосконаленням існуючої нормативної бази, особливо в напрямі оптимізації та спрощення процедур казначейського обслуговування бюджетів. Для підвищення ефективності контролю за витрачанням бюджетних коштів необхідно чітко регламентувати функції, права й відповідальність органів Державної контрольно-ревізійної служби у здійсненні контролю. Тільки при реалізації таких заходів можливо буде здійснити ефективне управління бюджетними коштами

На сучасному шляху розвитку нашої держави необхідно здійснити удосконалення існуючої системи бухгалтерського обліку використання бюджетних коштів, що зумовлено внутрішніми та зовнішніми чинниками, причому останні сьогодні є визначальними. Інтеграція України в світове співтовариство вимагає відповідної адаптації чинного законодавства, у тому числі, облікової інформації до міжнародних вимог і стандартів. Тільки поліпшення системи державного бухгалтерського обліку дозволить вирішити не тільки проблеми бюджетної сфери, але і системи державного управління у цілому. Результатом має стати структурована система інформування про операції держави з виконання бюджетів, стан її активів і зобов'язань. Побудова прозорої і достовірної системи обліку стану та руху бюджетних коштів за міжнародними стандартами обліку і звітності, як підсистеми управління державними фінансами, і є метою нинішнього реформування.

Кошти, які зараховуються в доходи відповідного бюджету, в органах казначейства відображаються на аналітичних рахунках третього класу Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів. Щоденно проводяться регламенти роботи з акумуляції коштів, їх розподілу та перерахуванню. Тобто, в автоматичному режимі за допомогою програмного забезпечення кошти з конкретних аналітичних рахунків зараховуються на котлові (узагальнюючі) рахунки третього класу. Особливість казначейського обліку доходів полягає в тому, що при зарахування доходів бюджетів на рахунки третього класу, вони одночасно відображаються на рахунках шостого класу «Доходи бюджету». Ці рахунки передбачені для обліку доходів бюджетів наростаючим підсумком з початку року.

Організація роботи щодо здійснення видатків розпочинається із внесення в базу даних органів казначейства (до початку бюджетного періоду) інформації про мережу розпорядників та одержувачів, які утримуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Для обліку операцій за видатками державного і місцевих бюджетів органами казначейства використовуються відповідні рахунки класу 1 «Активи», класу 3 «Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів», класу 7 «Видатки бюджету», класу 8 «Управлінський облік» та класу 9 «Позабалансовий облік». [1]

В останній робочий день поточного бюджетного періоду органи казначейства визначають результати виконання бюджетів окремо по загальному та спеціальному фондах. Якщо на рахунках п'ятого класу, що відображають результати виконання загального та спеціального фондів бюджетів, складається дебетовий залишок, це свідчить про те, що з відповідного бюджету у поточному році проведено більше видатків ніж надійшло доходів. Тобто бюджет виконано з дефіцитом. Кредитовий залишок за рахунками п'ятого класу означає, що відповідний бюджет виконано з профіцитом.

Після виведення результатів виконання бюджетів (не пізніше 31 грудня) органи казначейства проводять річне закриття рахунків. По завершенню бюджетного року органи казначейства складають річну фінансову звітність про виконання державного та місцевих бюджетів. Бюджетна звітність органів казначейства про виконання державного бюджету складається у такому обсязі: 1) Звіт про виконання державного бюджету; 2) Звіт про бюджетну заборгованість (окремо за загальним та спеціальним фондами державного бюджету); 3) Звіт про використання коштів з резервного фонду державного бюджету; 4) Сальдовий баланс рахунків; 5) Пояснювальна записка до квартального та річного звіту. Фінансова звітність включає «Звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України», «Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України»; «Звіт про рух грошових коштів».

1. Жовнір Р. Проблемні питання при складанні та поданні фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів / Р. Жовнір // *Казна України*. - 2010. - № 4. - С. 41-42.

2. Литвиненко Т. Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі як складова програми економічних реформ / Т. Литвиненко // *Казна України*. - 2011. - № 3 (12). - С. 16-18.

3. Стоян В.І. Казначейська система [текст]: підручник. / В. І. Стоян, О. С. Даневич, М. І. Мац. – [3-тє вид. змін. й доп.] - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 868 с.

У. Гураль, І. Дмитрієва

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВА

Особливістю обліку є узагальнене відображення всіх наявних на підприємстві господарських засобів і джерел їх утворення, а також здійснюваних господарських операцій. Відмінною рисою бухгалтерського обліку є строго документальне відображення господарських засобів і господарських процесів, що в свою чергу надає обліковим даним юридичної сили. Для аналізу витрат підприємства, а також планування його розвитку у майбутньому необхідно безпосередньо використовувати інформацію бухгалтерського обліку.

Історія розвитку бухгалтерського обліку показує, що він являє собою самостійну галузь наукових знань, яка має певні системоутворюючі ознаки і є частиною системи економічних наук.

Як відомо, бухгалтерський облік є самостійною прикладною економічною наукою і певною галуззю практичної суспільної діяльності. Облік накопичує, групує і систематизує факти господарської діяльності, є досконалою інформаційною базою управління підприємством. Застосування методичних прийомів аналізу та аудиту дає змогу за даними бухгалтерського обліку розкрити причинно-наслідкові результати господарської діяльності, активізувати та прогнозувати цю діяльність. Бухгалтерський облік спирається на широку законодавчу базу, яка регулює діяльність підприємства. Правова регламентація розглядається не тільки як метод, а і як принцип управління.